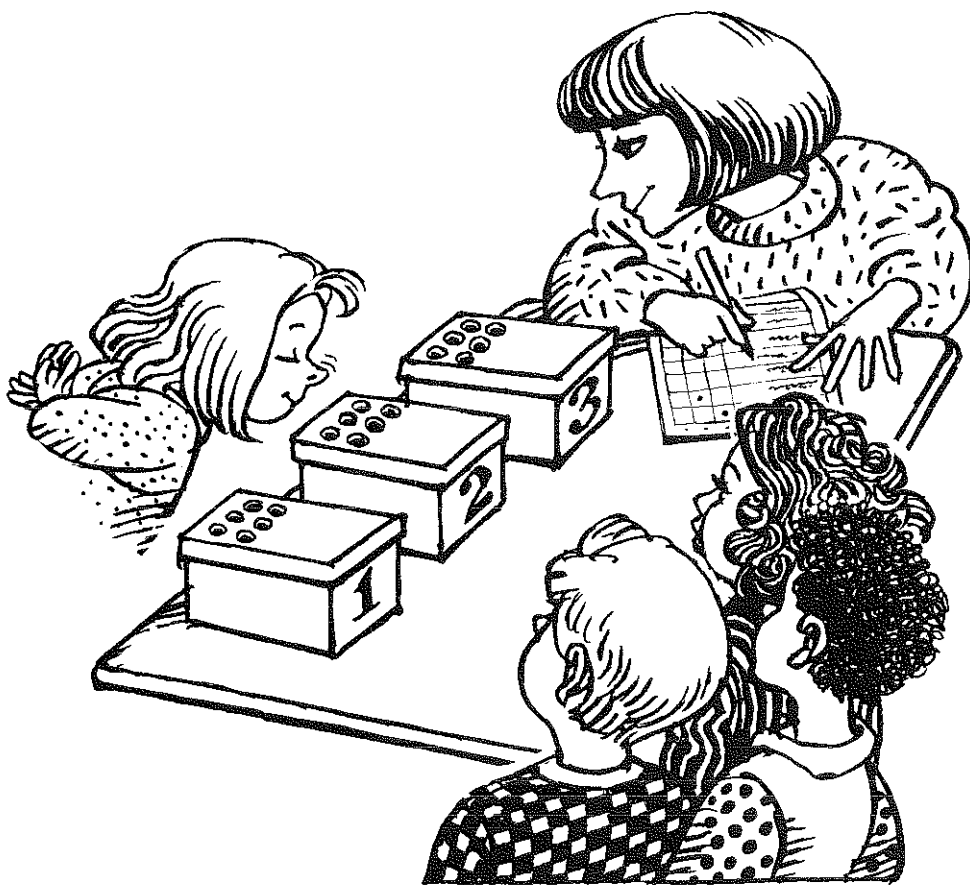

We horen vaak zeggen: 'Smaken verschillen.' Dat geldt ook voor onze reuk. Je hoeft niet altijd lekker te vinden wat een ander lekker vindt. Kinderen leren langzaam aan voor hun eigen voorkeur uit te komen.

Op een aparte tafel heeft u drie dozen op een rij gezet. Op elke doos staat een cijfer: 1, 2, 3. U gaat bij de dozen zitten en laat om de beurt een kind in de drie dozen ruiken. U zegt bijvoorbeeld: 'In elke doos ligt een bloem. Welke bloem (nummer 1, 2 of 3) vind jij het lekkerst ruiken?' U noteert in een kleine tabel onder het betreffende nummer (1, 2 of 3) de naam van het kind. De andere kinderen mogen hiervan niets horen of zien. U zegt tegen het kind dat het dit nummer goed moet onthouden. Als alle (of een afgesproken aantal) kinderen aan de bloemen geroken hebben, vraagt u wie bloem 1 het lekkerst vond ruiken. U telt het aantal opgestoken vingers en geeft dit met turfstreepjes aan op een grote tabel, zodat iedereen het goed kan zien. Het resultaat kunt u vergelijken met wat u op de kleine tabel heeft bijgehouden. U kunt op deze manier nagaan welke kinderen hun keuze zijn vergeten. Hetzelfde doet u met bloem 2 en 3. Welke bloem vinden de meeste kinderen nu het lekkerst ruiken?

Op dezelfde manier kunnen de kinderen hun oordeel uitspreken over andere series. Bijvoorbeeld drie stukken zeep, drie flesjes eau de toilette, drie soorten kruiden of drie soorten tandpasta.

Variatie

Wanneer een keuze tussen drie dingen moeilijk is, beperkt u zich tot twee.

In plaats van een reuktabel kunt u ook werken met een smaaktabel, waarbij bijvoorbeeld drie soorten snacks, drie soorten fruit of drie soorten brood worden vergeleken.

Situatie

Kring

Bedoeling

Voorwerpen sorteren en groeperen op grond van een kwaliteit (6.2).

Ordenen op grond van een kenmerk (6.4).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwaliteit (7.1).

Materiaal

Teikens series van drie dingen: bloemen, zeep, kruiden, eau de toilette, tandpasta.

Drie dozen, genummerd van 1 tot en met 3.

Een van tevoren getekende tabel met afbeeldingen van de te vergelijken voorwerpen en in de bovenste kolom de cijfers 1, 2 en 3.

Organisatie

Apart gaan zitten bij de drie dozen en de kinderen zachtjes laten zeggen welke ze gekozen hebben.

Leerlijn

■ □ Groep 1.

■ □ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Wanneer de kinderen hebben gezien hoe de tabel moet worden ingevuld, kunt u proberen om elk kind zelf zo'n tabel te laten bijhouden.

Weten de kinderen het nummer dat ze moesten onthouden nog? Klopt het aantal opgestoken vingers met het aantal namen in uw eigen tabel?

Maken de kinderen zelf een keuze of laten ze zich beïnvloeden?

Wie kan het gekozen nummer wel/niet voor zich houden?

U legt een verzameling van vijf tot tien ondoorzichtige 'ruikpotjes' aan. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld filmrolkokertjes. In de potjes doet u wat pindakaas, koffie, een bouillonblokje, een plukje hooi, zeep, tandpasta, drop. U sluit de potjes af met aluminiumfolie voorzien van een gaatje. Een groepje kinderen zit rond de potjes met een verzameling kaartjes. Ieder kind heeft voor elk 'ruikpotje' vier of meer symboolkaartjes. Deze kaartjes stelt u samen uit doeblad R37 en/of afbeeldingen, tekeningen of foto's uit tijdschriften. Om beurten ruiken de kinderen aan de potjes en proberen ze een kaartje bij het goede potje te leggen. Zo ontstaat bij elk 'ruikpotje' een deelverzameling. Het is mogelijk dat bepaalde plaatjes bij meer deelverzamelingen passen.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Voorwerpen sorteren en groeperen op grond van een kwaliteit (6.2).

Ordenen op grond van een kenmerk (6.4).

Doeblad R37

Materiaal

Vijf tot tien ondoorzichtige potjes met daarin bijvoorbeeld: bouillonblokje, koffie, stukje zeep, tandpasta.

Aluminiumfolie waarmee u de potjes afsluit.

Series van vier of vijf plaatjes die passen bij bovengenoemde ruikpotjes.

Organisatie

Met de punt van een potlood steekt u gemakkelijk een 'ruikgaatje' in het aluminiumfolie. In een niet zo grote groep kan de activiteit in de kring plaatsvinden. In de meeste gevallen kan het beter in een kleiner groepje tijdens de werkles. Vooraf moet u potjes met 'reukwaar' en plaatjes verzamelen.

Leerlijn

- □ Groep 1.
- □ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Houdt rekening met meer ordeningsmogelijkheden.

Probeer bij een discutabele deelverzameling de gedachten-gang te achterhalen.

Laat de kinderen argumenteren en overleggen over waarom een bepaald plaatje bij een bepaald potje hoort.

Voordat u in de kring gaat zitten, heeft u een 'snoepketting' (snoepjes aan een elastiekje), een 'chipsketting' (nibbits aan een dropveter) en een 'pindaketting' (pelpinda's aan een touwtje) in drie verschillende doosjes gestopt. Die doosjes neemt u mee in de kring. Ra, ra, ra, wat zal daarin zitten? De kinderen krijgen, geblinddoekt, de gelegenheid te raden wat er in de doosjes zit door te ruiken. Na deze introductie gaan de kinderen tijdens de werkles zelf een ketting rijgen. Op een groepstafel liggen de volgende spullen: Een schaal met snoepjes en naald en draad, voor degene die een snoepketting kiest; Nibbits en dropveters voor degene die de chipsketting gaat maken; Pelpinda's en naald en draad voor degene die de pindaketting kiest. (De pinda's eerst even vóór prikken.)

U neemt een dobbelsteen en vertelt dat de kinderen een ketting van tien gaan rijgen: tien snoepjes, tien nibbits of tien pinda's. Het aantal ogen van de dobbelsteen bepaalt het aantal per keer te rijgen snoepjes, nibbits of pinda's. Dit reken-telspel gaat dus over het getal tien. Bijvoorbeeld: er zitten al acht snoepjes aan de ketting. Er wordt vier gegooid. Dan wordt het twaalf. Dus bij de volgende beurt moeten er evenveel snoepjes áf als er ogen gegooid zijn, dan weer erbij..., tót het kind toch bij het aantal tien komt. De kinderen kunnen nu in een groepje zelfstandig aan de gang.

Ga tijdens de werkles zo nu en dan kijken hoe ze bezig zijn en vraag hoeveel er aan de kettingen zit. Laat op zo'n moment de kettingen op tafel neerleggen, zodat iedereen elkaars ketting goed kan zien:

Hoeveel heb jij aan je ketting?

Wie heeft er het meest aan zijn ketting?

Wie hebben er evenveel aan?

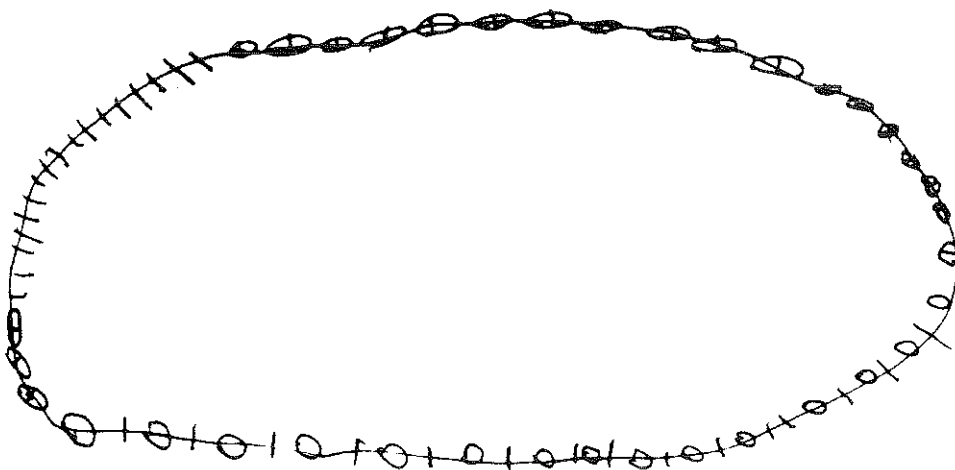
Wie is er bijna bij de tien?

Hoeveel moet je nu precies gooien om tien te krijgen?

Wanneer de kinderen allemaal een ketting van tien geregen hebben, kan er in de werkles misschien nóg een groepje aan de beurt komen.

Variatie

Laat de kinderen eens een ketting rijgen zover als ze kunnen tellen!

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Opzeggen van de telrij met aanwijzen (8.2).

Doortellen (8.3).

Aantal vaststellen (8.4).

Hoeveelheden structureren (erbij, eraf) (9.2).

Materiaal

Drie kettingen in een doosje (zie lesbeschrijving).

Voor een klein groepje voldoende materiaal om een ketting te rijgen; idem als u het voor de hele groep doet.

Blinddoek.

Dobbelsteen.

Organisatie

U opent in de kring en daarna gaat een groepje kinderen in de werkles dit reken-telspel spelen.

Jaarkalender

Snoepketting: op een feestdag.

Pindaketting: in de winter.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Kunnen de kinderen de tien volmaken?

Kunnen ze al over het tiental heen en terug met behulp van dit concrete materiaal?

Wie kan het uit het hoofd?

Eenvoudige wedstrijddjes met aangeregen lekkernijen zijn altijd weer een feest. U legt eerst met de kinderen een voorraadje aan.

Bijvoorbeeld: popcorn, doppinda's, plakjes komkommer, plakken snijkoek, blokjes kaas, stukjes wortel of appel. De kinderen gaan in vier tot zes kleine groepjes van de lekkernijen eetbare kettingen maken. Dat mag niet zomaar, lukraak! U spreekt bijvoorbeeld af dat de lekkernij steeds moet variëren en dat ze telkens hoeveelheden moeten aanrijgen van niet meer dan vijf en niet minder dan twee. Aan enkele kettingen doet u als 'verrassing' nog een stukje zeep. Vervolgens knoopt u de kettingen vast aan een horizontaal gespannen touw. Alle kinderen gaan op enige afstand zitten. Om beurten mag een geblinddoekt kind een van tevoren afgesproken lekkernij zoeken. Dit kan op verschillende manieren:

Beschrijven: uzelf of een van de kinderen geeft een beschrijvende opdracht. Bijvoorbeeld: derde ketting van links, de drie dingen onderaan (eenvoudig beginnen).

Ruiken: het kind dat de beurt heeft, krijgt de opdracht al ruikend plekjes te zoeken waar koek hangt. De andere kinderen proberen die plekjes te beschrijven. Bijvoorbeeld eerste ketting van links, de plakjes in het midden.

Tasten: met een plastic handschoen aan (hygiëne) probeert een kind bijvoorbeeld worteltjes (ronde schijfjes) tastend te vinden. De andere kinderen verwoorden de plek waar die schijfjes hangen.

Combinatie: door middel van tasten, ruiken en beschrijven dingen aan een of meer kettingen zoeken. De andere kinderen kunnen helpen met aanwijzingen als 'koud', 'warm', 'links', 'rechts', 'omhoog', 'omlaag'.

Wanneer een kind de juiste lekkernij gevonden heeft, wijst het dit aan (liever maar niet laten happen). U zorgt er dan voor dat zo'n winnaar kan smullen. Wanneer u het kind van tevoren vraagt wat het graag lust, kunt u de opdracht daar eventueel op afstemmen.

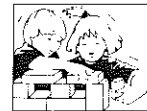
Variatie

U kunt ook laten werken met twee- of drietallen die elkaar bij de hand houden.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Hanteren van ruimtelijke begrippen (2.2.1).

Eigenschappen van voorwerpen ontdekken en vergelijken (vorm, grootte, dikte, reuk) (6.1).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwaliteit (7.1).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwantiteit en volgorde (7.2).

Aantal vaststellen (8.4).

Hoeveelheden structureren (erbij, eraf) (9.2).

Materiaal

Lekkernijen om aan een draad te hangen: komkommer, wortel, kaas, koek, enzovoort.

Enkele stukjes zeep.

Aanrijgdraad.

Blinddoek.

Organisatie

Zorg dat de draad op de juiste hoogte hangt.

Het verzamelen van lekkernijen en tijdig regelen. (Eventueel kinderen vragen om wat mee te brengen.)

Jaarkalender

Bij speciale gelegenheden (feest, verjaardag).

Leerlijn

☐ Groep 1.

☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Zorg dat de kinderen hygiënisch te werk gaan.

Een blinddoek kan angstig maken, ga daarom behoedzaam te werk.

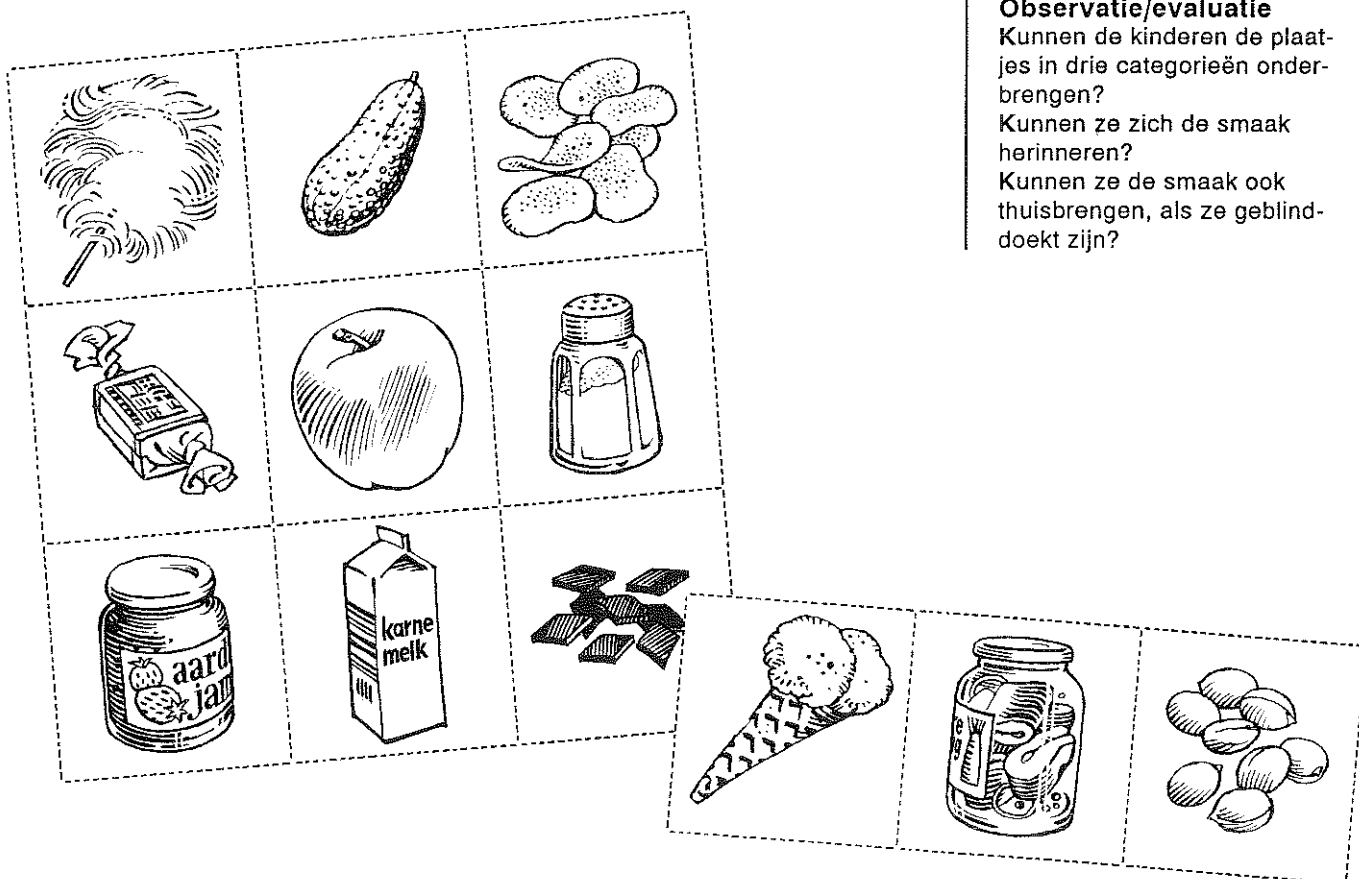
Zijn er kinderen die 'berekend' te werk gaan door niet louter te ruiken, maar gebruik te maken van reeds bekende plekken (geheugen), door het tellen van hoeveelheden en hanteren van ruimtelijke begrippen?

Tijdens de werkles gaat u met een groepje van zes of zeven kinderen praten over wat zoet, zout of zuur smaakt. Op tafel liggen, voor ieder kind, snoepjes (= zoet), chips (=zout) en zilveruitjes (= zuur). Verder nog knip- en plakmateriaal, tijdschriften en papier en de uitgeknipte plaatjes van doebblad R38. Natuurlijk is praten over deze dingen lang niet zo leuk als ze werkelijk proeven en dát gaan we dan ook doen. Vraag de kinderen, nadat ze een zilveruitje geproefd hebben, of ze weten hoe we die smaak noemen. Zúúr! Wie kan nog andere etenswaren noemen die zuur smaken? Daarna proeven we de chips. Chips smaken zout. Wie kan er iets anders bedenken wat ook zout smaakt? En tot slot proeven we het snoepje. Die smaak noemen we zoet. Wie kan daar andere voorbeelden bij bedenken?

Na dit proefspelletje gaan de kinderen met behulp van doebblad R38 of uit tijdschriften en reclameblaadjes plaatjes knippen van zoete, zoute en zure etenswaren. De plaatjes plakken ze in drie kolommen bij elkaar. Ze kunnen zelfstandig aan het werk gaan. Aan het einde van de werkles gaat u naar het groepje om de resultaten te bekijken. Misschien is er verschil van mening over de smaak van een gerecht. U kunt dat gerecht (plaatje) eventueel rood omcirkelen en afspreken dat, wanneer alle kinderen een voedselplaat gemaakt hebben, de rood omcirkelde etenswaren echt geproefd zullen worden om werkelijk vast te kunnen stellen of iets zoet, zout of zuur smaakt!

Variatie

Willen de kinderen ook eens geblinddoekt proeven wat ze in hun mond gestopt krijgen? Is het zoet, zout of zuur? Het gesprekje kan ook een leuke wending krijgen, als u de kinderen eens met de neus dicht laat proeven. (Je proeft dan bijna niets!)

Situatie

Werkles

Bedoeling

Voorwerpen sorteren en groeperen op grond van een kwaliteit (6.2).

Ordenen op grond van een kenmerk (6.4).

Doebblad R38

Materiaal

Snoepjes, chips en zilveruitjes voor elk kind van het groepje. Knip- en plakmateriaal. Tijdschriften en reclameblaadjes.

Vellen A3-papier, waarop u drie kolommen maakt.

Organisatie

Een groepje gaat tijdens de werkles, na een kort voorgesprekje aan de gang.

Leerlijn

■ ☐ Groep 1.

■ ☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Kunnen de kinderen de plaatjes in drie categorieën onderbrengen?

Kunnen ze zich de smaak herinneren?

Kunnen ze de smaak ook thuisbrengen, als ze geblinddoekt zijn?

O, wat jammer nou! Morgen is er groot feest in het kabouterbos en kabouterkok Oliebol is snipverkouden. Hij heeft koorts en moet in bed blijven. Wie bakt er nu die heerlijke bosbessentaart? En wie zorgt er voor chocolaatjes bij de thee? En het allermoeilijkste: Wie zorgt dat de grote limonadekan goed gevuld wordt? Precies goed gevuld wordt! Niet te veel siroop erin, zodat de limonade veel te zoet wordt. Maar ook niet te weinig, zodat je bijna geen limonade proeft. Tjonge, wat een problemen!

Een groepje kinderen gaat experimenteren met vulmaten. U heeft op een groepstafel (of in de ontdekhoek) de materialen klaargezet. Van belang is dat er plastic bekertjes zijn met streepjes die aangeven tot hoever de siroop moet komen en hoeveel water moet worden toegevoegd. De onderste streepjes staan telkens op een andere hoogte. Bij elke maatbeker staan vijf kleine proefbekertjes. Vijf kinderen krijgen een beurt. Het eerste kind vult de maatbeker tot het onderste streepje met siroop en doet er vervolgens water bij tot het bovenste streepje. Het roert de limonade even en schenkt die uit over de vijf kleine proefbekertjes. De andere kinderen doen hetzelfde met de maatbekers 2 tot en met 5. Als alle maatbekers gevuld zijn, mogen de kinderen ieder om de beurt gaan proeven. Laat het kleine proefbekertje niet in één keer leegdrinken. Zo kunnen de kinderen nog een tweede keer proeven.

Wie vindt nummer 1 lekker?

Wie kiest voor nummer 2?

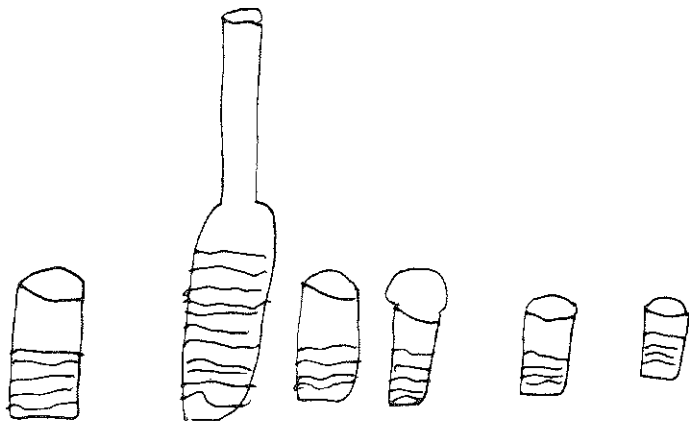
Welke vind je nu het lekkerst?

Vertel eens waarom.

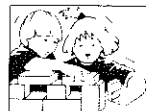
Kan de groep tot overeenstemming komen welke zij het lekkerst vinden smaken? We proberen er uiteindelijk één te kiezen. Kinderen ervaren dat te weinig siroop niet lekker smaakt..., maar te véél ook niet! En hoe komt het? Waar zit de meeste siroop in? Waar de minste? Zie je iets aan de kleur? Kun je ook verschillen ruiken?

Variatie

Het overschenken van de limonade in de kleinere bekertjes is voor de kinderen en goede meetactiviteit. Hoeveel kleine bekertjes kan ik vullen uit één volle limonadebeker? En uit een halfvolle beker? Hoeveel bekertjes zijn er nodig om één kan te vullen? En twee kannen?

Situatie

Werkles

Bedoeling

Sorteren op grond van een kwalitatief kenmerk (4.1.1).
Experimenteren/ervaringen opdoen met vulmaten (4.4).

Materiaal

Een fles limonadesiroop.
Vijf maatbekers, genummerd van 1 tot en met 5 en voor iedere maatbeker vijf kleine medicijnbekertjes, eveneens voorzien van een nummer (vijf keer nummer 1, vijf keer nummer 2, enzovoort).
Een kan water.

Organisatie

Een groepje kan tijdens de werkles gaan experimenteren.

Jaarkalender

Eventueel in combinatie met een feest.

Leerlijn

- ☐ Groep 1.
☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Proeven de kinderen de verschillen?
Kunnen de kinderen vooraf voorspellen welke combinatie meer of minder zoet zal zijn?